

JEP

Araştırma Makalesi • Research Article

Kriz Analizi Bağlamında ABD'nin PYD-YPG'ye Yardımları Krizi ve Türkiye'nin Kriz Yönetimi

The Crisis of USA Aids to PYD-YPG and Turkey's Crisis Management in the Context of Crisis Analysis

Güçlü KÖSE ^{a,1}

^a Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, İİSBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Avcılar / İstanbul / Türkiye, ORCID: 0000-0002-4314-9986

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru: 20.03.2022

Son Düzeltme: 23.05.2022

Kabul: 25.05.2022

Anahtar Kelimeler: Türkiye-ABD İlişkileri, PYD-YPG Yardımları, Türk Dış Politikası, Kriz Yönetimi, Suriye İç Savaşı

ÖZET

ABD'nin PYD-YPG'ye yardımlarında Türkiye ile ABD arasında yaşanan kriz, iki ülkenin ilişkilerinin geleceği bakımından önemlidir. NATO müttefiki iki ülkenin ilişkilerinde tekrarlanan bu krizin iyi anlaşılması iki ülkenin ilişkilerinin daha doğru analiz edilmesine katkı sunmaktadır. Bu çalışmada ABD'nin PYD-YPG'ye yardımlarında yaşanan kriz incelenirken "kriz yönetimi" kavramı yönetsel olarak kullanılmıştır. Bu eksenle Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri Proje Grubu'nun çalışmalarından yararlanılmıştır. Kriz incelenirken özellikle 2014 yılından sonra IŞİD ile mücadelede Batı ve ABD için önemli bir aktör olarak Suriye'nin kuzeyinde ortaya çıkan PYD-YPG'nin IŞİD ile mücadele kapsamında ABD'nin çeşitli yardımlarından yararlandığı görülmektedir. Türkiye ise PYD-YPG'yi topraklarındaki ayrılıkçı terör örgütü olarak gördüğü PKK ile aynı örgüt olarak görmekte, ABD ile bu konuda derin bir fikir ayrılığı yaşamaktadır. İlerleyen süreçte IŞİD'in Kobani Kuşatması'ndan sonra ABD'nin sürekli olarak PYD-YPG'ye destek ve yardımlarda bulunması, Türkiye tarafından kabul edilmemiş ve iki ülke arasında krize yol açmıştır. Özellikle ABD'nin PYD-YPG'ye havadan silah ve mühimmat yardımıyla bulunması krizin başlangıcı kabul edilmektedir. Çünkü Türkiye bu yardımların PKK'ya gittiğini söylemiş ve PYD-YPG'nin PKK ile bağlantısını ortaya koyan raporlar hazırlamıştır. Krizin ilk ortaya çıkışından sonra da ABD'nin lojistik ve silah yardımları kesilmeden devam etmiş ve kriz devam etmiştir. Türkiye ise PYD-YPG'ye karşı askeri operasyonlar düzenleyerek bu yardımları önlemeyi amaçlamıştır. Son iki yıl her ne kadar Türkiye'nin askeri harekâtları ve Covid-19 salgını nedeniyle kriz, gündemde kendisine yeterince yer bulamasa da iki ülke arasında kriz, çözülmemiş ve devam etmektedir.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 26.04.2022

Last Revised: 23.05.2022

Accepted: 25.05.2022

ABSTRACT

The crisis between Turkey and USA in USA's aid to PYD-YPG is important for the future of relations between two countries. A good understanding of this recurring crisis in relations of two NATO ally countries contributes to a more accurate analysis of relations between two countries. In this study, concept of

¹ Sorumlu yazar / Corresponding Author

e-posta: guclubeyoglu@gmail.com

Atif: Köse, G. (2021). Kriz Analizi Bağlamında ABD'nin PYD-YPG'ye Yardımları Krizi ve Türkiye'nin Kriz Yönetimi, *Journal of Economics and Political Sciences*, 2 (1), 20-29.

Keywords: Turkey–USA Relations, Aids to PYD-YPG, Turkish Foreign Policy, Crisis Management, Syrian Civil War

"crisis management" was used while examining the crisis. In this context, studies of Turkish Foreign Policy Crisis Studies Project Group were utilized. While examining crisis, it is seen that PYD-YPG, which emerged in northern Syria as an important actor for USA in fight against ISIS, especially after 2014, benefited from various aids from USA within the scope of fight against ISIS. On the other hand, Turkey sees PYD-YPG as same organization as PKK, which it sees as a separatist terrorist organization on its territory, and has a deep disagreement with USA on this issue. In following process, continuous support and assistance of USA to PYD-YPG after ISIS's Siege of Kobani was not accepted by Turkey and caused a crisis between two countries. In particular, USA's aerial support of weapons and ammunition to PYD-YPG is considered beginning of crisis. Because Turkey said that these aids went to PKK and prepared reports revealing PYD-YPG's connection with PKK. Turkey, on the other hand, aimed to prevent this aids by organizing military operations against PYD-YPG. In last two years, although crisis could not find a place on agenda due to Turkey's military operations and Covid-19 epidemic, crisis has not been resolved and continues

1. Giriş

Arap Baharı başladıktan sonra 2011 yılında Suriye İç Savaşı başlamış ve yaşanan bu iç savaşla beraber Suriye topraklarında büyük bir otorite boşluğu oluşmuştur. Doğan bu otorite boşluklarından dolayı Kuzey Suriye'de Partiya Yekitiya Demokrat / *Demokratik Birlik Partisi* (PYD)–Yekineyen Parastina Gel / *Halk Koruma Birlikleri* (YGP) gücünü arttırırken aşamalı olarak bölgede hâkimiyet alanını genişletmiştir. Özellikle Arap Baharı ile beraber Suriye ve kısmen Irak'ta ortaya çıkan otorite boşluğunda Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD) çok hızlı bir biçimde büyümüş ve geniş sınırlara ulaşmıştır. İŞİD'in özellikle büyük bir uluslararası tehdit olarak görülmesinin ardından Suriye İç Savaşı'nın aktörleri İŞİD ile mücadele planlarını ortaya koymuş, bu planların en önemli ayağını ise Batı ve ABD'nin PYD-YPG ile olan mücadele planı oluşturmuştur. Çünkü seküler yapıda olan PYD-YPG'yi ABD ve Batı, radikal olduğunu düşündüğü Özgür Suriye Ordusu (ÖSO) gibi muhalif gruplara göre daha yakın bulmuştur. ABD ve Batı'nın desteğini ve yardımlarını alan PYD-YPG, İŞİD ile etkin bir mücadele ortaya koyarak Suriye'nin kuzeyinde giderek daha fazla alana hâkim olmuştur. Türkiye ise bu durum iç savaşın başında tepkisiz kalsa da daha sonra bunu kabul etmemiş ve devamında sürekli olarak PYD-YPG'ye verilen desteğin kesilmesini istemiştir. Çünkü Türkiye, PYD-YPG'yi terör örgütü PKK'nın Suriye uzantısı olarak görmüştür. Bu yüzden ABD-Türkiye ilişkileri PYD-YPG yardımlarında kriz yaşamıştır. Bu çalışmada ABD'nin PYD-YPG yardımlarında ortaya çıkan krizin tanımı ve analizi yapılacaktır. Bu

kapsamda "ABD'nin PYD/YPG'ye yaptığı yardımlar, Türkiye-ABD arasında nasıl ve neden krize dönüşmüştür?" sorusu, çalışmanın araştırma sorusunu oluşturmaktadır. Türkiye ile ABD arasında son dönemde yaşanan çok boyutlu sorunlar düşünüldüğünde bu sorunların en büyüklerden bir tanesi olan bu krizin analiz edilmesi, iki ülke ilişkilerinin bugünü ve geleceğinin iyi anlaşılması ve analiz edilmesi açısından son derece önemlidir. Bunun haricinde Türk Dış Politikası, açısından da çalışma önem arz etmektedir. Çalışma tüm bu yönleriyle kriz öncesi Türkiye-ABD ilişkilerine değinerek, sorunun başlangıcından başlayarak, krize dönüşme süreci ve günümüze kadar krizin durumunu ele alacaktır. Çalışmada krizin tanımı ve analizi yapılırken Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri Proje Grubu'nun çalışmalarından ve metodolojilerinden yararlanılacaktır. Çalışmanın ilk başında kavramsal çerçeve kapsamında "Kriz" kavramı açıklanacak, daha sonra ABD-Türkiye ilişkilerinin kriz öncesi dönemine kısaca değinilecek ve son olarak da ABD'nin PYD-YPG yardımlarının Türkiye ile yarattığı kriz ele alınıp analiz edilecektir. Çalışmanın sonraki bölümlerinde de detaylı bir şekilde ele alınan "kriz öncesi evre" uyuşma ve çatışma, "kriz evresi" tırmanma ve yumuşama ve "kriz sonrası evre" kriz sonrası olmak üzere krizin aşamaları analiz edilerek kriz alt dönemlere ayrılacaktır.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Kriz Nedir?

Bir olayın karar alıcılar için kriz olarak tanımlanabilmesi için çeşitli özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu özellikler konunun uzmanlarına göre değişiklik gösterip, farklı tanımlansa da bu çalışmada referans alınan kriz tanımı, Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri Proje Grubu'nun tanımıdır. Proje grubunun kriz tanımı, Charles F. Hermann ve Michael Brecher'in geliştirmiş oldukları tanımların esneklik kazandırılmış bir birleşimi niteliğindedir. Bu yüzden daha iyi bir analiz düzeyi sunması açısından Hermann ve Brecher'in kriz tanımlarına da bakmak gerekmektedir (Aksu, 2017).

Öncelikle Charles F. Hermann kriz tanımına değinmek gerekirse; Hermann, bir krizin "tanımı", "analiz seviyesi", "teorik alt yapısı" ve "kullanılışı" bakımından farklılık gösterdiğini ileri sürmektedir. Buradan hareketle "sistem krizi", uluslararası kriz" ve "yürütme/hükümettsel ya da karar alma krizi" olarak üç tür kriz düzeyi belirler ve kriz analizini bu düzeyler üzerinden gerçekleştirmektedir.

• *Sistem Krizi:* Belirli kuralların ve normların olduğu bir sistem içerisinde bulunan belli aktörler bulunmaktadır. Bu sistemdeki istikrar ve yapının bozulması durumunda sistem krizi meydana gelir.

• *Uluslararası Kriz:* Bir aktörün diğer aktör tarafından mevcut durumunun yani statükosunun tehdit edilmesi durumunda ortaya çıkabilir.

• *Yürütme/Hükümettsel ya da karar alma krizi:* Tek bir devlete odaklanır. Karar alıcılar için sorun olan olaydır ve uluslararası bir problem içermez (Herman, 1993:206).

Hermann'a göre bir olayın kriz olarak nitelendirilebilmesi için 3 özelliğin bir arada bulunması gerekir. Bunlar;

- Yüksek tehdit,
- Kısa zaman,
- Sürpriz'dir (Hermann, 1972).

Fakat bu 3 özelliğin bir arada bulunma durumu nispeten azdır. Hermann, bunlardan yola çıkarak bir krizi "karar alıcının temel hedeflerine tehdidin, istenmeyen durum karşısında karar alıcının sahip olduğu kısa zamanın ve bu durumun sürpriz olarak ortaya çıkmasının kombinasyonu" olarak

daha olası bir şekilde meydana gelecek bir olay olarak tanımlar Hermann, 1993:206).

Brecher ve Wilkenfeld ise Hermann'a göre daha esnek ve geniş bir tanımlamada bulunur ve "Kriz anını, kriz olmayan dönemden ayıran nedir?" sorusundan yola çıkarak krizleri basitçe "dış politika krizi" ve "uluslararası kriz" olarak iki düzeye ayırır.

Dış politika krizini bir ülkenin iç veya dış çevresinden kaynaklanan üç gerekli koşulun mevcut olması ile oluşan durum olarak tanımlar. Ülkenin karar alıcısının algılarıyla ilgili olan bu koşullar;

- 1) Temel değerlere tehdit (eş zamanlı ya da ardı ardına),
- 2) Askeri çatışma ya da *savaş olasılığında* normalden fazla artış,
- 3) Dış tehdide karşılık verme için *kısıtlı zamanın* olduğunun farkında değildir.

Brecher'a göre bir olayın uluslararası kriz olarak tanımlanabilmesi için ise iki temel unsur barındırması gerekir. Bu unsurlar;

- 1) İki ya daha fazla ülke arasındaki yıkıcı etkileşimlerin yoğunluğunun artışı ile birlikte askeri düşmanlık/saldırı olasılığının artışı,
- 2) İlişkileri istikrarsızlaştıran ve uluslararası sistemin yapısındaki mücadeleler.

Brecher, Uluslararası krizin genellikle yıkıcı bir eylem veya olay ile başladığını ve bu eylem veya olayın bir veya daha fazla devlet için dış politika krizine neden olduğu savunur (Brecher & Wilkenfeld, 2000:3-9).

Şekil 1. Michael Brecher ve Jonathan Wilkenfeld'in "A Study of Crisis" kitabındaki Phases and Periods: The Unified Model'de krizlerin çeşitli evre ve modelleri.

EVRE (PHASE)	BAŞLANGIÇ (ONSET)	TIRMANMA (ESCALATION)	YUMUŞAMA (DE-ESCALATION)	ETKİ (IMPACT)
ETKİLEŞİM (INTERACTION)	Bozulmanın Başlangıcı (Incipient distortion)	Bozulmanın Zirvesi (Peak distortion)	Ulaşma (Accommodation)	Krizsiz Etkileşim (Non-crisis interaction)
PERİYOT (PERIOD)	KRİZ ÖNCESİ (PRE-CRISIS)	KRİZ ANI (CRISIS)	KRİZ BİTİMİ (END-CRISIS)	KRİZ SONRASI (POST-CRISIS)
ALGI (PERCEPTION)	Higher-than normal value threat (increasing stress)	Acute threat+finite time+heightened probability of war (maximal stress)	Declining threat, time pressure, probability of war (decreasing stress)	Below-crisis level of threat,time, war (non-crisis stress)

Kaynak: (Brecher & Wilkenfeld, 2000:11)

Şekil 2. Hermann ve Brecher'in kriz yaklaşımındaki farklılıklar.

Brecher	Hermann
Sürpriz göz ardı edilir	Karar alıcı için sürpriz olur
Kısıtlı (restrict) zaman	Kısa (short) zaman
İç veya dış tehdit	Dış tehdit
Temel değerlere (basic value) tehdit	Yüksek öncelikli amaçlara (high priority goal) tehdit
Askeri saldırı olasılığı-Savaş olasılığı	---

Kaynak: (Aksu, 2017).

Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri Proje Grubu ise Hermann ve Brecher'den biraz daha farklı olarak odağına dış politika krizini daha çok alır ve krizin tetikleyicisi olarak kabul ettiği gelişmeleri aşağıdaki gibi sıralar. Bunlar;

- “Karar alıcının dış politika gündemini meşgul edebilecek herhangi bir konuda ortaya çıkar,
- Zamanlama bakımından aniden ortaya çıkar veya belli bir zaman dilimi içerisinde gelişir
- Karar alıcının algısında ve/ya gerçekliğinde temel değer ve önceliklerinde bir değişiklik yapmaya zorlar,
- Bu durum karar alıcı bakımından risk, tehlike, tehdit veya saldırı olarak algılanır,
- Bu algısal durum dolayısıyla karar alıcı mevcut kısıtlı seçenekler arasında bir tercih yapmak ve karar almak zorundadır,
- Karar alıcının alacağı karar dolayısıyla doğrudan muhatapı olan aktör ve/ya aktörlerle bir askeri çarpışma-savaşa girme olasılığı bulunmakla birlikte bu durum her zaman ortaya çıkmaz.”

Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri Proje Grubu etkisi bakımından krizleri; Yöresel, Genel ve Bölgesel veya Küresel olarak ayırır.

- **Yöresel Krizler:** Ülkenin belli bir yöresinde meydana gelen ancak imkânların yeterli

olmaması sebebiyle, merkezi yönetimin desteğini gerektiren krizlerdir.

- **Genel Krizler:** Boyutları ülke çapında olan ve tüm ülkeyi ilgilendiren krizlerdir.

- **Bölgesel veya Küresel Krizler:** Birden fazla ülkeyi kapsayan uluslararası boyuttaki krizlerdir.

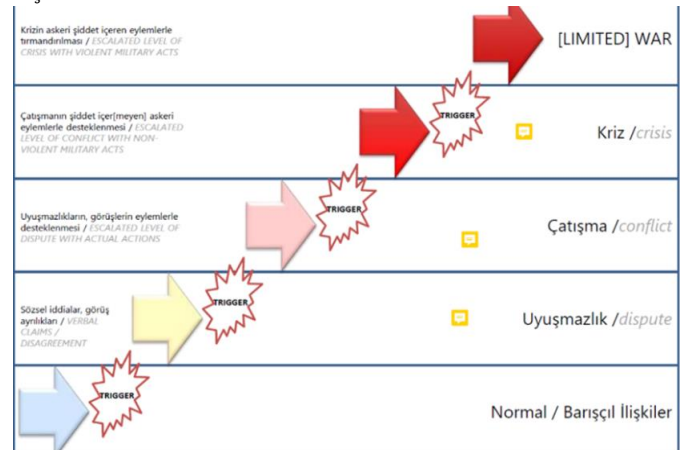
Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri Proje Grubu'na göre devletler dış politikada ve uluslararası ilişkilerde hemen hemen her konuda kriz yaşama riskiyle karşı karşıyadır. Bu kriz riskleri sadece askeri güvenlik alanında değil, siyasi, hukuki ve insani nitelikteki alanlarda da olabilir (Aksu, 2017:30-31).

Bir olay veya durum, kriz seviyesine gelirken çeşitli evrelerden geçmektedir. Barışçıl ve normal bir süreçten “tetikleyici” etkenlerle krize dönüşebilmektedir.

Burada uyuşmazlık, herhangi bir konuda taraflar arasında ortaya çıkan görüş ve çıkar farklılıklarının sözselle ifade edildiği; taraflar arasına diyalog ve görüşmelerin sürdüğü ilişki düzeyini tarif etmektedir.

Çatışma, mevcut uyuşmazlık noktaları korunurken tarafların kendi tutum ve tezlerini karşı tarafa kabul ettirmeye yönelik sergilediği mücadeledir.

Şekil 3. Tetikleyici etkenlerle krize tırmanış aşamaları.

Kaynak: (Aksu, 2017)

2.2. ABD'nin PYD-YPG Yardımları Öncesinde Türkiye-ABD İlişkileri

Türkiye-ABD ilişkileri, geçmişte eskilere dayanan köklü ve işbirliği esasına dayanan iki ülke ilişkisi olmuştur. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nin Türkiye'nin

doğusunda bulunan Kars ve Ardahan üzerindeki iddiaları ve yine SSCB'nin 1946 yılında İstanbul ve Çanakkale boğazlarının kontrolüne ilişkin taleplerinin beraberinde getirdiği Boğazlar Krizi, Türkiye-ABD ilişkilerinin gelişme zemini bulmasına ve ilerlemesine neden olmuştur (Binnendijk, 2020:108). ABD, SSCB'nin II. Dünya Savaşı sonrasında etkisini sınırlandırmak amacıyla Çevreleme Politikası adını verdiği politikaları uygulamaya koymuştur. Bu kapsamda ABD tarafından atılan ilk somut adım olan Truman Doktrini olmuş ve bu kapsamda ABD, Türkiye'ye askeri desteklerde/yardımlarda bulunmaya başlamıştır. Truman Doktrini çerçevesinde Türkiye ile ABD arasında gelişen güvenlik ilişkileri, Türkiye'nin 1952 yılında NATO'ya üye olması ile kurumsallaşmış ve müttefiklik düzeyine taşınmıştır (Özcan 2019; Flanagan ve Brannen, 2008:2-3). Türkiye'nin NATO üyeliğinden sonra Türkiye-ABD ilişkileri, sürekli olarak gelişmiş ve günümüze kadar uzun bir işbirliği geçmişine sahip iki ülke ilişkileri konumuna gelmiştir. Her ne kadar Türkiye ile ABD'nin etnik ve dini yapısı birbirinden tamamen farklı ve ayrı olsa da Suriye İç Savaşı'na kadar müttefik olduğu düşünülen bu iki ülkenin çıkarları uluslararası sistem içerisinde büyük ölçüde örtüşmüş ve uyuştugu görülmüştür (Ifantis, 2013:31). Fakat 1980'li yıllardan itibaren başlayan ve Türkiye'nin en büyük sorununa dönüşen ve güvenlik önceliği olarak ortaya çıkan PKK sorunu, ABD tarafından Türkiye'nin istediği düzeyde önemsenmemiş ve söylemsel olarak tepkinin ötesine geçememiştir. Oysa Türkiye, bu konuda ABD'den her zaman daha somut adımlar beklemiş ve bu isteğini yinelemiştir. Ayrıca yine NATO üyesi olan iki ülke ilişkileri, Irak Savaşı ve sonrası döneme kadar güçlü bir seyir izlese de Irak Savaşı ile başlayan süreç, Suriye İç Savaşı'nın patlak vermesi ile ilişkilerde daha da baskının artmasına ve ilişkilerde krizlerin görülmesine yol açmıştır (Zanotti, 2012).

3. ABD'nin PYD-YPG Yardımlarında Krizin Gelişimi

3.1. Uyuşmazlık Evresi

Kuşkusuz her krizin bir gelişim süreci ve evreleri mevcuttur. Türkiye'nin ABD ile yaşadığı PYD-YPG yardımları krizinde de süreç, krizin evrelerini içermektedir.

Şekil 4. Türk Dış Politikası Kriz İncelemeleri Proje Grubu'na göre krizlerin evreleri.

Kriz Analizi				
Kriz Öncesi Evre		Kriz Yönetimi		Kriz Sonrası Evre
		Kriz Evresi		
Uyuşmazlık	Çatışma	Tırmanma	Yumuşama	Kriz Sonrası

Kaynak: (Aksu, 2017:35).

Öncelikle kriz öncesi evre olan uyuşmazlık evresi ABD'nin PYD-YPG yardımları krizinde Türkiye'nin PKK konusunda ABD ile geçmişte yaşadığı çeşitli fikir ayrılıklarının Suriye İç Savaşı ile birlikte daha belirgin ve net bir şekilde ortaya çıkması ile meydana gelmiştir. PYD-YPG'nin belirgin ve belirleyici bir aktör olarak Kuzey Suriye'de ortaya çıkışından sonra Türkiye'nin PYD-YPG'yi terör örgütü olarak nitelendirmesi fakat ABD'nin PYD-YPG'yi terör örgütü olarak görmemesi, bu uyuşmazlığın asıl nedenidir.

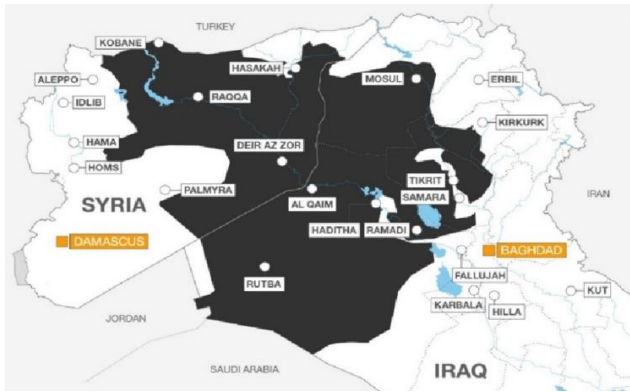
Türkiye, PYD-YPG'yi PKK'nın Suriye kolu ve aynı örgütün bir uzantısı olarak görürken, ABD'nin PYD-YPG'yi PKK'dan farklı uluslararası koalisyonun bir parçası ve IŞİD ile mücadele de etkin bir aktör olarak görmesi krizin uyuşmazlık evresini oluşturmaktadır. ABD'nin ayrıca PKK'yı resmi olarak terör örgütü olarak tanıması fakat PYD-YPG için bu tanımadan kaçınması, Türkiye'nin anlam veremediği ve kabul etmediği bir durumdur. Türkiye ise özellikle İçişleri Bakanlığı'nın çalışmaları doğrultusunda PYD-YPG'nin PKK ile bağlantısını ortaya koyan raporlar hazırlamış ve bu bağlantıyı resmi olarak ispatlamaya ve ABD'yi bu konuda ikna etmeye çalışmıştır (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2017).

3.2. Çatışma Evresi

Suriye İç Savaşı, üçüncü yılını yaşarken aradan geçen süreçte yeni aktörler ortaya çıkmış ve çeşitli dengeler oluşmuştur. Bunlardan en çarpıcı olanı kuşkusuz Irak ve Şam İslam Devleti (IŞİD) diye kendisini isimlendiren terör örgütünün ortaya çıkışı olmuştur. IŞİD, Orta Doğu'da çeşitli ülkeleri ve Suriye'yi kasıp kavuran Arap Baharı sonrası bölgede doğan otorite boşluğundan yararlanarak ve radikal grupları bünyesine alarak genişleme fırsatı bulmuştur. 2014 yılına kadar inanılmaz bir şekilde büyüyen IŞİD, Irak'ında bir kısmını kapsamak üzere

Suriye topraklarının neredeyse üçte ikisini ele geçirmiştir.

Şekil 5. IŞİD terör örgütünün topraklarının en geniş sınırını gösteren harita.

Kaynak: (Betz, 2020).

IŞİD kazandığı güçle hâkimiyet alanını genişletmeye çalışırken 13 Eylül 2014 tarihinde Suriye'nin kuzeyinde bir aktör olarak ortaya çıkan PYD-YPG kontrolündeki Kobani (Ayn-el Arab)'yi kuşatma altına almıştır. IŞİD tarafından Türkiye sınırındaki Kobani kuşatılmasından sonra 26 Ocak 2015 tarihinde Koalisyon güçleri, IŞİD'e karşı hava saldırıları başlamış ve PYD-YPG güçlerine askeri destek vermiştir. Bu kuşatma ve tarihten sonra ABD, düzenli olarak PYD-YPG'ye çeşitli türlerde yardımlarda bulunmuştur. Türkiye ile ABD arasında yaşanan PYD-YPG yardımları krizinin çatışma evresi, bu zaman dilimine denk gelmektedir. Bu çatışma evresi, Türkiye'nin bütün itirazlarına rağmen Kobani Kuşatması'nda ABD'nin PYD-YPG'ye mühimmat yardımında bulunması ile başlamaktadır (Letsch, 2014).

ABD, Kobani Kuşatması ve devamında PYD-YPG'yi IŞİD ile mücadelede etkin ve seküler bir nevi "makul" bir aktör görüp silah, mühimmat ve diğer yardımlarına devam ederken, Türkiye, PYD-YPG'nin PKK ile bağlantısını ortaya koyan raporlara ve delillere dayanarak ABD'yi yaptığı yardımlardan vazgeçirmeye çalışmıştır. Özellikle Türkiye çeşitli uluslararası toplantılarda ve platformlarda bu konuyu

gündeme getirerek haklılığını ispat etmeye çalışmıştır (Duran, 2016). Fakat Türkiye'nin çabalarını, ABD yönetimi görmezden gelerek iki ülke arasındaki uyuşmazlığı körüklemiş ve bu durum krizin çatışma evresinin yaşanmasıyla sonuçlanmıştır.

3.3. Kriz Evresi

Kobani Kuşatması'ndan sonra ABD'nin PYD-YPG'ye yaptığı mühimmat yardımları ile Türkiye-ABD arasında ortaya çıkan gerilim ve çatışma, PYD-YPG'nin Suriye'nin kuzeyinde batıya doğru ilerlemesiyle Türkiye'nin bu konudaki hassasiyetini giderek tırmandırmaya başlamıştır. ABD yönetimi PYD-YPG'nin IŞİD ile mücadelede önemli ve etkin bir aktör olduğunu söyleyerek bu konudaki politikalarında Türkiye'nin istediği doğrultuda herhangi bir değişiklik yapmamış ve yardımlarını sürdürmeye devam etmiştir (Cagaptay & Tabler, 2015).

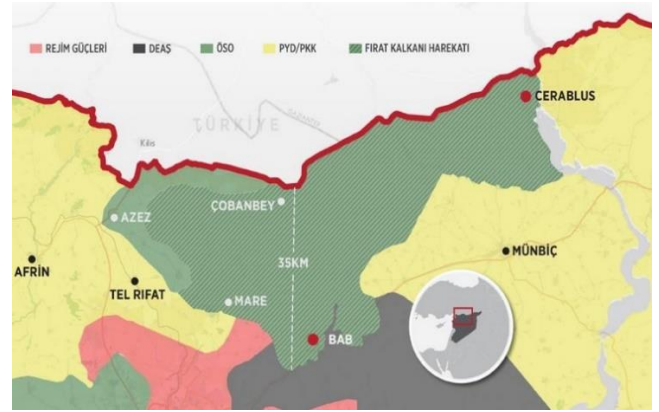
Mart 2016'da gerçekleşen Nükleer Zirve sırasında Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, bütün zirve görüşmelerinde PYD-YPG hakkındaki düşüncelerini ifade etmiş ve ABD'nin bu örgüte yardımlarını kesmesi doğrultusunda taleplerini dile getirmiş ve yinelemiştir (Kanat, 2017:319-322). Fakat 1 Şubat 2016 tarihinde Brett McGurk, ABD'nin IŞİD karşıtı koalisyon temsilcisi, Suriye'nin kuzeyindeki PYD-YPG yetkilileriyle görüşme yapmak için kuzey Suriye'ye gitmiş ve IŞİD ile savaşta ölen YPG'liler için resmi twitter sayfasından saygılarını sunmuştur. Son olarak YPG'nin sözde sözcüsü ve generalinden Brett McGurk, plaket almış ve bu durum ABD'nin PYD-YPG'ye yardımlarından dolayı gergin olan Türkiye-ABD ilişkilerinde bir diğer tırmandırıcı etkide bulunan olay olmuştur (Kajjo, 2016; Tisdall, 2016). PYD-YPG'nin Suriye'nin kuzeyinde Batı'ya doğru ilerleyişi ve yaşanan bu gelişmelerden sonra Erdoğan, ABD yönetimine açık bir çağrıda bulunarak ya NATO müttefiki Türkiye'yi ya da terör örgütü PYD-YPG'yi tercih ederek ABD yönetiminin ikisi arasında bir tercihte bulunması çağrısında bulunmuştur (T.C. Cumhurbaşkanlığı, 2016). Böylece ABD'nin PYD-YPG yardımlarında Türkiye ile yaşadığı uyuşmazlık ve çatışma evreleri tırmanarak krize neden olmuştur. Erdoğan'ın ABD yönetimine bu çok açık çağrısı, iki ülke

arasında PYD-YPG yardımları konusunda açık bir krizin işareti olmuştur.

Türkiye, Cumhurbaşkanı'nın bu çağrısından sonra söylemlerini daha ileri bir boyuta taşıyarak Kuzey Suriye'de PYD-YPG'nin ilerleyişini ve kantonları birleştirme amaçlarını, "Beka Meselesi" olarak nitelendirmiş ve ABD tarafından PYD-YPG'ye yapılan yardımların PKK'ya gittiğini söyleyip bir nevi ABD'yi PKK'ya dolaylı yollardan yardımla suçlamıştır. Elbette bu söylemler hem Türkiye tarafında hem de ABD tarafında tansiyonun yükselmesine krizin büyümesine yol açmıştır (Hacısalıhoğlu, 2018; Wimmen, 2017).

Yumuşamak yerine yer yer tansiyonun yükseldiği bu krizde Türkiye, ABD tarafından istediği gerekli somut adımları görememiş ve ABD tarafına krizin çözümü noktasında güvenini yitirmiştir. Bu yüzden Türkiye, bir kriz yönetimi aracı olarak "önleyici" gücü olacağına inandığı bir yöntemle başvurmayla karar vererek, PYD-YPG'ye yönelik askeri operasyon ve harekâtlara başvurmayla karar vermiştir. Türkiye, Suriye'nin kuzeyinde PYD-YPG'yi karar verdiği bu müdahalelerle zayıflatarak ABD'nin bu örgüte verdiği desteğin önüne geçmeyi planlamıştır. Bu kapsamda Türkiye, ilk aşamada ABD ve uluslararası koalisyonun IŞİD ile mücadele kapsamında PYD-YPG'ye verdiği desteği göz önünde bulundurarak haksız bir pozisyona düşmemek için Suriye'nin kuzeyinde "Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 51'inci maddesinden kaynaklanan meşru müdafaa hakkı kapsamında, güvenliğini tehdit eden terör örgütü DEAŞ (IŞİD) başta olmak üzere Suriye'nin kuzeyinde mevcut teröristleri etkisiz hale getirmek ve sınır güvenliğini sağlamak" kapsamında ilk büyük askeri harekâtı olan Fırat Kalkanı Harekâtı'nı gerçekleştirmiştir (T.C. Milli Savunma Bakanlığı, 2022).

Şekil 5. 24 Ağustos 2016 tarihinde başlatılan Fırat Kalkanı Harekâtı alanını gösteren harita.

Kaynak: (Anadolu Ajansı, 2017).

Türkiye'nin bu girişimi ABD tarafından hoşnutsuzlukla karşılanırsa da krizin çözümü noktasında Türkiye'nin kararlılığını ve ciddiyetini ortaya koyan ilk büyük adım olmuştur.

4. ABD'nin PYD-YPG Yardımları Krizi

ABD'nin IŞİD'in Kobani Kuşatması'nda ilk olarak PYD-YPG'ye yaptığı silah yardımı zamanla sistemli ve düzenli bir hale dönüşmüştür (Stewart, 2017). Özellikle Mayıs 2017'de ABD'nin PYD-YPG'nin IŞİD karşı gerçekleştireceği Rakka operasyonu öncesi 190 civarında TIR ağır silah ve zırhlı araç yardımı, iki ülke arasındaki krizi tırmandırmıştır. Türkiye, her ne gerekçe ile olursa olsun ABD'nin bu yardımlarına çok sert bir şekilde tepki göstermiştir (Seibert, 2019). ABD'nin PYD-YPG yardımlarında Türkiye ile ABD arasındaki krizde yaşanan tüm bu gerilimlerde Türkiye'nin bu krizde kriz yönetimi olarak başvurduğu en belirgin araç hiç kuşkusuz "önleyici" nitelikteki askeri harekâtlar olmuştur. Türkiye'nin başvurduğu bu önleyici askeri harekâtlar, her ne kadar ABD'nin PYD-YPG'ye olan desteğini kesmeye yetmese de Türkiye, krizin çözümünü PYD-YPG'yi kendi istediği alana çekilmeye zorlamada bulmuştur. Bu yüzden ABD'nin 190 tır hacmindeki silah yardımına Türkiye Irak ve Suriye'ye hava harekâtı düzenleyerek PYD-YPG'ye karşı yıpratıcı olduğunu düşündüğü bir şekilde karşılık vermiştir (Gordon, 2017).

ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Jonathan Cohen, PYD-YPG ile olan ilişkilerini "geçici, işlemsel ve taktiksel" olarak nitelendirerek Türkiye'nin kaygılarını azaltmaya ve krizi yumuşatmaya çalışmıştır. Fakat bu girişim başarılı olamamıştır. Çünkü Türkiye, söylemden öte ABD tarafından somut adımlar

atılmasını beklemiştir. Bu somut adım kuşkusuz yardımların bir an önce kesilmesini ifade etmektedir (Wahab & Doering, 2017).

Krizin ilerleyen sürecinde Erdoğan'ın ABD Başkanı Donald Trump ile bir telefon görüşmesinde Trump'tan "YPG'ye artık silah verilmeyecek" sözünü alması, krizin yumuşayacağı beklentisine yol açmıştır. Fakat 2018 yılının hemen başında "sınır gücü" diye nitelendirilen ve ABD'nin otuz bin kişiden oluşturmayı amaçladığı PYD-YPG ordusunun gündeme gelmesi krizin daha da tırmanmasına neden olmuştur (Humud vd, 2018:15). Türkiye, bu planı "terör ordusu" kurmak olarak nitelendirmiştir. Akabinde Türkiye hemen ABD maslahatgüzarını Dışişleri Bakanlığı'na çağırarak bu konudaki rahatsızlıklarını aktarmıştır.

Türkiye'nin krizde ABD'nin yardımlarını önleyici bir yöntem olarak düşündüğü askeri harekât hamlelerini ABD, IŞİD ile mücadeleyi sekteye uğratan ve zarar veren bir engel olarak sert bir şekilde değerlendirilmiştir. Türkiye bir aşamadan sonra yardımların kesilmesinin yanında PYD-YPG'ye verilen silahların geri alınmasını istemiştir. ABD Dışişleri Bakanı Rex Tillerson ise krizin tansiyonunu düşürmek için Ankara'ya yapacağı ziyaret öncesi "YPG'ye ağır silah vermedik ki geri alalım" söyleminde bulunmuştur. Tillerson'ın YPG'ye hiç ağır silah vermedikleri söylemi, nispeten PYD-YPG yardımları krizinde tansiyonu düşürmeye yönelik yardımların görece hafif ve Türkiye'yi tehdit edecek boyutta olmadığını bir mesajı anlamına gelmiştir. Türkiye'nin verilen silahların geri alınması noktasındaki kaygılarını dindirmeye çalışan bu söylemler krizin düzeyi düşünülürken yetersiz kalmıştır (BBC News Türkçe, 2018).

Türkiye ile ABD arasında PYD-YPG konusunda yaşanan kriz devam ederken 2018 yılının Kasım ayında ABD'nin yeni bir plan oraya koyarak ABD Savuna Şefi James Mattis'in kendilerinin Suriye'nin kuzey sınırı boyunca yani Türkiye'nin Suriye sınırı boyunca uzanan gözlem noktaları kurmayı planladıklarını söylemesi, krizin bir kere daha tırmanmasına ve tansiyonun yükselmesine neden olmuştur (McLaughlin, 2018). Türkiye Savunma Bakanı Hulusi Akar'dan ise ABD'nin Türkiye'nin güney sınırında böyle bir gözlem

noktası planından vazgeçilmesi gerektiği açıklaması gelmiştir (Reuters, 2018).

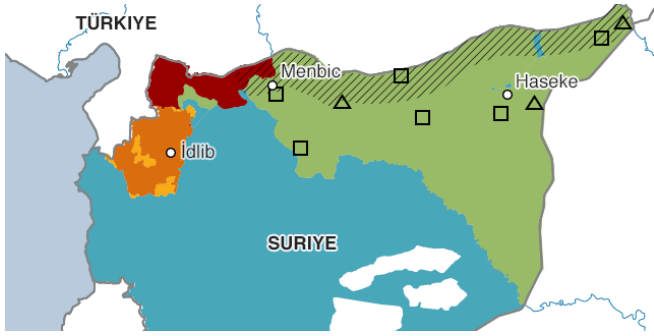
İlerleyen süreçte 2019 yılında ABD askerlerinin Suriye'den çekilmesi gündeme gelmiştir. Bu durum PYD-YPG konusunda Türkiye açısından yeni bir sorunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Suriye'de IŞİD ile mücadele adı altında PYD-YPG yardım ve destekte bulunan ABD'nin çekildiği alanlara kimlerin yerleşeceği sorunu Türkiye tarafından gündeme getirilmiştir. Türkiye, ABD'nin çekildiği alanlara kimin yerleşeceği sorusunu sorarken PYD-YPG'ye verilen silahların ne olacağı sorularını da sormaya başlamıştır. ABD Ulusal Güvenlik Danışmanı John Bolton ise "ABD askerleri, Suriye'nin kuzeyindeki Kürtleri korumaya yönelik bir anlaşma olmadan çekilmeyecek" diyerek bu konudaki şart belirtirken Türkiye bu açıklamayı tepkiyle karşılamıştır (BBC News Türkçe, 2019).

ABD'nin Suriye'den geri çekilme planları sırasında Türkiye'nin beklediği üzere PYD-YPG'ye yapılan lojistik desteğinde artık son bulması gündemdeyken bu sefer de ABD'li yetkililer, bölgedeki petrol alanların güvenli için PYD-YPG'ye tank ve birlik yardımında bulunacaklarını açıklamışlardır (Laporta ve O'Connor, 2019). Türkiye ise bu kaynakların terör örgütü ve PKK'nın uzantısı olarak gördüğü PYD-YPG'ye değil bütün Suriye'lilere bırakılması gerektiğini savunmuş, böylece PYD-YPG yardımları krizinin tansiyonu yükselmiştir (Karagül, 2019).

Türkiye ile ABD arasında ABD'nin PYD-YPG'ye yaptığı yardımlardan dolayı ortaya çıkan krizde, kriz yönetimi bağlamında Türkiye'nin başvurduğu en önemli yöntem kuşkusuz "önleyici" olacağını düşündüğü PYD-YPG'yi etkisizleştirerek ABD'yi bu yardımlardan vazgeçirme ve krizi kendi askeri müdahaleleri ile çözüme girişimi olmuştur. Bu kapsamda Suriye'nin kuzeyinde PYD-YPG'ye yönelik doğrudan ve dolaylı olmak üzere Türkiye, üç büyük askeri harekât gerçekleştirmiştir (Polat, 2020). Bunlar sırayla Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı harekâtlarıdır (T.C. Milli Savunma Bakanlığı, 2022).

Şekil 6. *Türkiye'nin Fırat Nehri'nin batısında Suriye'nin kuzeydoğusunda gerçekleştirdiği Barış Pınarı Harekâtı alanını gösteren (taralı alan) harita.*

Kaynak: (BBC News Türkçe).

5. Sonuç ve Değerlendirme

Suriye İç Savaşı'nda 2014 yılından sonra ABD'nin PYD-YPG ile kademeli bir şekilde kurumsallaşan ilişkisi ve yaptığı yardımlar, Türkiye ile ABD arasında krizi de beraberinde getirmiştir. Türkiye, PYD-YPG'yi topraklarındaki ayrılıkçı ve terörist grup olarak gördüğü PKK ile eş değer gördüğü için PYD-YPG'ye verilen her türlü desteğin ve yardımın karşısında bir tutum sergilemiştir. Bu nedenle ABD'nin sağladığı lojistik, askeri, ekonomik ve diğer yardımlar Türkiye'yi günden güne rahatsız ederken özellikle IŞİD'in Suriye'de zayıflaması ve etkinsiz hale gelmesinden sonra ABD'nin PYD-YPG'ye verdiği destek iki arasında tansiyonu daha da arttırmış ve nihai olarak iki ülke ilişkilerinde krize yol açmıştır. Çünkü Türkiye, IŞİD'in zayıflamasından sonra ABD'nin bu yardımlarını bir başka terör grubuna yardım olarak okumuştur.

Türkiye ile ABD arasında yaşanan bu kriz yapısal olarak iki ülke arasında bir dış politika krizi olarak karşımıza çıkmaktadır. Fakat dış politika krizi olmasının yanında aynı zamanda bölgesel düzeyde birden fazla ülkeyi etki ve kapsam alanına aldığından dolayı uluslararası bir boyutu da bulunmaktadır. Çünkü ABD'nin PYD-YPG'ye verdiği yardımlar aynı zamanda koalisyon güçleri diye nitelendirilen ülkeler tarafından da desteklenmektedir. Örneğin; Fransa bu ülkelerden birisidir ve PYD-YPG'ye en az ABD kadar açık bir şekilde destek vermektedir. Öte yandan bu kriz konu ve içerik bakımından askeri-güvenlik kriz türlerinden olmakla beraber diplomatik-siyasi boyutu bulunmaktadır. Yapısı, askeri güvenlikten doğan kriz ve gelişen kriz olma niteliği barındırmaktadır. Bu bakımdan Türkiye ile ABD arasında yaşanan ABD'nin PYD-YPG'ye yardımları krizi geliştiği süreç itibari ile tekrar

eden kriz niteliğindedir. Çünkü ABD'nin PYD-YPG'ye yardımları Türkiye-ABD arasında sadece bir kere değil ABD'nin her büyük askeri teçhizat yardımında siyasi alanda kendini belirgin bir biçimde tırmandırmıştır. Türkiye tarafından sert bir şekilde bu yardımlar tepkiyle karşılanırken ABD tarafı ise Türkiye'nin kaygılarını gidermek ve krizi yumuşatmak amacıyla zaman zaman geçici ve somut olarak gerçekleşmeyen söylemsel düzeyde karşılıklar vermiştir.

ABD kriz boyunca PYD-YPG'ye yaptığı yardımları taktiksel olarak oldubittiyeye getirmeye çalışırken Türkiye, PYD-YPG'ye yönelik dolaylı ve doğrudan gerçekleştirdiği askeri harekâtlarla önleyicilik bağlamında krizi tırmandırma ve caydırma stratejisi izlemiştir. Ayrıca Türkiye bu krizde önemli zirvelerde uluslararası alanlarda konuyu gündeme getirerek ABD üzerinde bir baskı stratejisi de izlemeye çalışmıştır.

Nihai olarak kriz analizi bağlamında ABD'nin PYD-YPG'ye yardımları krizi incelendiğinde, kriz evreleri olan kriz öncesi evre (uyuşmazlık ve çatışma) ve kriz yönetimi bağlamında kriz evresi (tırmanma) evreleri yaşanırken kriz tekrar eden bir kriz niteliği taşıdığından dolayı kriz, son bulmamış ve kriz sonrası evreye gelinememiştir. Bunda kuşkusuz iki neden ön plana çıkmaktadır. Birincisi, Türkiye'nin kriz yönetimi kapsamında ABD'nin PYD-YPG'ye yardımlarını önlemeyi amaçlayarak düzenlediği askeri harekâtların nispi etkisinin bulunmasıdır. İkincisi ise Covid-19 salgını ile dünya genelinde yaşanan pandemi ile beraber Suriye'de iç savaşın durağanlaşması ve kuzey Suriye'de ABD'nin PYD-YPG'ye yardımlarının ulusal ve uluslararası gündemdeki yerinin geri planda kalmasıdır.

Kaynakça

Anadolu Ajansı (2017). *Fırat Kalkanı Harekatı'nda Dönüm Noktası*. <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/firat-kalkani-harekatinda-donum-noktası/756844> (Erişim tarihi: 10.04.2022).

Aksu, F. (2017). *Türk Dış Politikasında Karar Alma ve Kriz Yönetimi Süreç Analizi*, İstanbul: Dış Politika ve Kriz İncelemeleri Yayınları.

BBC News Türkçe (2018). *Özgür Suriye Ordusu nedir: 2011'den 2018'e örgütün*

yaşadığı dönüşüm.
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-42862756> (Erişim tarihi: 19.12.2021).

BBC News Türkçe (2019). *Barış Pınarı Harekâtı: 5 Soruda Fırat'ın Doğusunda Başlayan Operasyon*,
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-49961559>. (Erişim tarihi: 02.04.2022).

BBC News Türkçe (2019). *Bolton'ın Ankara ziyareti öncesi ABD ile Türkiye arasında gerginlik.*,
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-46775664> (Erişim tarihi: 28.12.2021).

Betz, F. (2020). Political Theory of Societal Association: Case of the Failed State of Syria—Part3 ISIS. *Open Journal of Social Sciences*, No:8, s. 183-208.

Binnendijk, A. (2020). “The Russian-Turkish Bilateral Relationship: Managing Differences in an.” Şu kitapta: Stephen J. Flanagan vd. *Turkey's Nationalist Course*. California: RAND.

Brecher, M. & Jonathan Wilkenfeld (2000). *A Study of Crisis*, Michigan: The University of Michigan Press.

Cagaptay, S. & Tabler, A. J. (2015). *The U.S.-PYD-Turkey Puzzle*. The Washington Institute for Near East Policy.

Duran, A. E. (2016). *ABD, PYD Konusunda Geri Adım Atmayacak*.
<https://www.dw.com/tr/abd-pyd-konusunda-geri-ad%C4%B1m-atmayacak/a-19044672> (Erişim tarihi: 15.12.2021).

Flanagan, S. J. & Wilson, P. A. (2020). Implications for the U.S.-Turkish Partnership and the U.S. Army. Şu kitaptan: Stephen J. Flanagan vd. *Turkey's Nationalist Course* (179-209). California: RAND.

Gordon, M. R. (2017). *Turkish Strikes Target Kurdish Allies of U.S. in Iraq and Syria.*,
<https://www.nytimes.com/2017/04/25/world/middleeast/turkey-kurds-airstrikes-iraq-syria.html> (Erişim tarihi: 24.12.2021).

Hacısalihoğlu, Y. (2018). *Beka meselesi nedir?*,
<https://www.aksam.com.tr/yazarlar/prof-dr-yasar-hacisalihoglu/beka-meselesi-nedir/haber-804445> (Erişim tarihi: 23.12.2021)

Hermann, C. F. (1969). International Crises as a Situational Variable. *International Politics and Foreign Policy*. (Ed.) James N. Rosenau. New York: Free Press, s. 409-422.

Hermann, C. F. (1972). “Threat, Time and Surprise: A Simulation of International Crises”. *International Crises: Insights from Behavior Research*. Ed. Charles F. Hermann. New York: Free Press, s.187-212.

Hermann, C. (1993). “Crisis”, in Joel Krieger (ed.) *The Oxford Companion to Politics of the World*. New York: Oxford University Press, s. 205-206.

Humud, C. E., Nikitin, M. B. & Blanchard, C. M. (2018). *Armed Conflict in Syria: Overview and U.S. Response*. Washington: Congressional Research Service. RL33487.

Ifantis, K. (2013). *The US and Turkey in the fog of Regional Uncertainty*. London: Hellenic Observatory European Institute ve LSE. No:73.

Kajjo, Ş. (2016). ABD Elçisi, İD'le Mücadeleyi Hızlandırmak İçin Suriyeli Kürtlerle Buluştu.
<https://www.voanews.com/middle-east/us-envoy-meets-syrian-kurds-step-fight-against> (Erişim Tarihi: 23.12.2021).

Kanat, K. B. (2017). “Türkiye'nin ABD Politikası 2016.” Şu kitapta: Burhanettin Duran, Kemal İnat ve Mustafa Caner. *Türk Dış Politikası Yılığ* 2016. İstanbul: SETA, s. 319-340.

Karagül, İ. (2019). *Cumhurbaşkanı Erdoğan ABD ziyareti dönüşünde konuştu: Suriye petrolü yeniden imar için kullanılmalı*.
<https://www.yenisafak.com/gundem/cumhurbaskani-erdogan-abd-ziyareti-donusunde-konustu-suriye-petrolu-yeniden-imar-icin-kullanilmali-3514314>. (Erişim tarihi: 02.02.2021).

Laporta, J. & O'Connor, T. (2019). *Exclusive: U.S. Has Plan to Send Tanks and Troops to*

'Secure' Syria Oil Fields Amid Withdrawal. <https://www.Newsweek.com/exclusive-us-has-plan-send-tanks-troops-secure-syria-oil-fields-amid-withdrawal-1467350> (Erişim tarihi: 25.10.2021).

McLaughlin, E. (2018) *US military to build observation outposts in northern Syria to reduce tensions with Turkey*. <https://abcnews.go.com/Politics/us-military-build-observation-outposts-northern-syria-reduce/story?id=59347237> (Erişim tarihi: 23.12.2021).

Özcan, G. (2019). Çevreleme Politikası, Güvenlik Yazıları Serisi, No:41, Kasım 2019.

Polat, D. Ş. (2020). Türkiye'nin Suriye'nin Kuzeyindeki Askerî Harekâtının Amaçları ve Sonuçları, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, c. 16, s. 33, 53-96.

Reuters. (2018). *Turkey uneasy about U.S. plan for observation posts on Syria border: minister*. <https://fr.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-turkey-usa-idUSKCN1NT0D9> (Erişim tarihi: 18.10.2021).

Seibert, T. (2019). *Washington'un Suriye'deki SDG'ye verdiği destek ABD-Türkiye gerilimini artırıyor*. <https://theArabweekly.com/washingtons-support-sdf-syria-fuels-us-turkish-tensions> (Erişim tarihi: 10.12.2021).

Stewart, P. (2017). *U.S. to arm Syrian Kurds fighting Islamic State, despite Turkey's ire*. <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-usa-kurds-idUSKBN18525V> (Erişim tarihi: 11.11.2021).

T.C. Cumhurbaşkanlığı. (2016). TÜBİTAK Bilim, Özel ve Teşvik Ödülleri | 29.12.2016. <https://www.tccb.gov.tr/cumhurbaskanligi/tubitakodulleri/2016/> (Erişim tarihi: 01.12.2021).

T.C. İçişleri Bakanlığı. (2017). *PKK/KCK Terör Örgütünün Suriye Kolu*. https://www.icisleri.gov.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/IcSite/strateji/deneme/YAYINLAR/%C4%B0%C3%87ER%C4%B0K/pyd_arapca.pdf (Erişim tarihi: 19.12.2021).

T.C. Milli Savunma Bakanlığı (2022). *Fırat Kalkanı Harekati*,

<https://www.msb.gov.tr/tr-TR/FiratKalkani> (Erişim tarihi: 20.04.2022).

T.C. Milli Savunma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı (2016). *Terörle Mücadele Fırat Kalkanı Harekati*, <https://www.kkk.tsk.tr/firat-kalkani.aspx> (Erişim tarihi: 05.04.2022).

Tisdall, S. (2016). *Turkey's rising tension with Russia over Kurds puts Erdoğan in a corner*. <https://www.theguardian.com/world/2016/feb/09/ever-heightening-tension-putin-puts-turkey-in-a-corner> (Erişim tarihi: 23.12.2021).

Wahab, B. & Doering, J. (2017). *Managing the Shift in U.S. Relations with Syria's Kurds*. <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/managing-shift-us-relations-syrias-kurds> (Erişim tarihi: 24.12.2021)

Wimmen, H. (2017). *The U.S. joins the Turkey-PKK fight in northern Syria*. <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/us-joins-turkey-pkk-fight-northern-syria> (Erişim tarihi: 10.12.2021).

Zanotti, J. (2012). *Turkey: Background and U.S. Relations*. Washington: Congressional Research Service. R41368.